

1917–1991 роках: автореф. дис. ... канд. істор. наук: спец. 20.02.22 / Нац. акад. СБ України; Нац. ун-т оборони України ім. І. Черняховського. – Київ, 2017. – 20 с.

19. Галузевий державний архів (далі – ГДА) Служби безпеки (далі – СБ) України, ф.13.

20. ГДА Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України, ф. 45.

21. ГДА СБ України, ф.9.

22. Центральний державний архів громадських об'єднань України, ф.1.

23. ГДА МВС України, ф.3.

24. Советские органы государственной безопасности в Великой Отечественной войне. Сборник документов и материалов. – М.: РИО КГБ СССР, 1985. – Т.Ш.

25. *Цветков А.И., Петренко П.Е.* Борьба советской контрразведки с диверсионно-разведывательными формированиями противника в годы Великой Отечественной войны // Труды ВКШ КГБ СССР. – 1985. – №34. – С.69-78.

Отримано: 23.03.2019 р.

УДК 341.223.14/.31::94(477)

Сало А.Я., кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник науково-дослідного центру воєнної історії НУО України імені Івана Черняховського (м. Київ)

Пащикова О.О., науковий співробітник науково-дослідного центру воєнної історії НУО України імені Івана Черняховського (м. Київ)

Бедзай І.В., полковник, командир 10-ї морської авіаційної бригади Військово-Морських Сил Збройних Сил України (м. Миколаїв)

ПРОТИСТОЯННЯ 10-ї МОРСЬКОЇ Авіаційної бригади Військово-Морських Сил Збройних Сил України ПІДРОЗДІЛАМ РОСІЙСЬКИХ ОКУПАЦІЙНИХ ВІЙСЬК У ХОДІ ОКУПАЦІЇ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ (лютий–квітень 2014 р.)

У статті висвітлено протистояння 10-ї морської авіаційної бригади Військово-Морських Сил Збройних Сил України російським окупаційним військам у ході окупації Автономної Республіки Крим у 2014 році. Усні свідчення та спогади безпосередніх учасників є важливим джерелом дослідження перебігу подій на півострові у лютому–квітні 2014 року. Окрім фіксації хронології подій, особлива увага у статті приділяється діям коمانдування бригади по недопущенню захоплення військової частини й авіаційної техніки в умовах блокування та невизначеності обстановки.

Ключові слова: Автономна Республіка Крим, морська авіаційна бригада, авіаційна техніка, блокування, перебазування.

Вторгнення російських окупаційних військ на Кримський півострів наприкінці лютого 2014 року підірвало основи міжнародної безпеки та змінило світовий порядок, що сформувався після завершення Другої світової війни. Окупація Автономної Республіки (далі – АР) Крим Російською Федерацією (далі – РФ) значно послабила морську компоненту вітчизняних Збройних Сил, зокрема і через втрату озброєння та військової техніки (далі – ОВТ). З огляду на це має бути висвітлений досвід протистояння 10-ї морської авіаційної бригади (далі – *мабр*) Військово-Морських Сил (далі – ВМС) Збройних Сил (далі – ЗС) України ро-

сійським окупаційним військам під час окупації півострова. Події, що розгорталися навколо 10-ї *мабр*, побіжно згадувалися в деяких виданнях [1; 2]. Зважаючи на те, що публікації, присвячені цій тематиці, у науковій літературі відсутні, стаття ґрунтується на свідченнях безпосередніх учасників подій – командира та особового складу бригади.

Мета статті полягає у висвітленні протистояння особового складу 10-ї *мабр* ВМС ЗС України російським окупаційним військам у лютому–квітні 2014 року.

10-та *мабр* ВМС ЗС України була утворена в 2004 році на базі частин Морської авіа-

ційної групи ВМС ЗС України і підпорядковувалася безпосередньо командувачу ВМС ЗС України [3; 4].

Станом на початок 2014 року бригада дислокувалася у смт. Новофедорівка, Сакського району, АР Крим (в/ч А1100), за винятком екіпажу Ка-27 №29, який знаходився на борту фрегата “Гетьман Сагайдачний” і частини взводу охорони (11 осіб), відряджених для надання допомоги по охороні й обороні 257-го Об’єднаного складу озброєння та майна (далі – ОСОіМ) Південної військово-морської бази в населеному пункті Наумівка. Аеродромом Саки був пунктом основного базування авіації ВМС ЗС України. На аеродромі розташовувався випробувальний полігон “НИТКА”, який згідно з міжнародною угодою спільно використовувався з РФ [5], а у Новофедорівці було представництво “ДКБ Сухого” з власним готелем (“Аист”).

Станом на 27.02.2014 року 10-та мабр ВМС ЗС України була укомплектована (за штатом мирного часу): особовим складом на 93%, авіаційною технікою (далі – АвТ) – 77%. Через переобладнання казарм у гуртожитки поліпшеного типу для військовослужбовців військової служби за контрактом та відсутністю військовослужбовців строкової служби стрілецьку зброю здали на склад достатнього органу (Південна ВМБ, н.п. Наумівка).

На початку лютого 2014 року обов’язки командира бригади виконував заступник командира з льотної підготовки підполковник Бедзай Ігор Володимирович (наказом Міністра оборони України від 6 березня 2014 р. призначений на посаду командира 10-ї мабр з одночасним присвоєнням чергового військового звання “полковник”).

Операція по захопленню півострова Крим розпочалася 20 лютого 2014 р., коли були зафіксовані перші випадки порушення ЗС РФ порядку перетину державного кордону України через Керченську протоку. У ніч на 27 лютого підрозділи ЗС РФ захопили будівлі Ради міністрів, Верховної Ради АР Крим та інші важливі об’єкти. Майже одночасно військові частини ЗС України, що розташовувалися на півострові, були заблоковані [6].

27 лютого 2014 р. о 06:11 по технічних засобах оповіщення оперативний черговий військової частини А1100 отримав розпорядження від Командування ВМС ЗС України про введення в дію Плану охорони та оборони військового містечка. О 06:47 було отримано сигнал “Бойова тривога”. Згодом надійшло

письмове бойове розпорядження від штабу ВМС ЗС України щодо готовності до виконання завдань за призначенням за штатом мирного часу. З огляду на це підполковник І.В. Бедзай видав бойовий наказ про введення в дію Плану охорони та оборони військової частини та проведення першочергових заходів з приведення в/ч А1100 у бойову готовність “Повна”. До 12.00 28 лютого підрозділи бригади були приведені в готовність до виконання завдань за призначенням за штатом мирного часу.

28 лютого, о 15:00 до будівлі КПП-2 (в’їзд на територію аеродрому Саки) під’їхав військовий КамАЗ без номерних знаків з групою 20 озброєних осіб у військовій формі ЗС РФ, але без розпізнавальних знаків. При цьому вони не приховували, що є військовослужбовцями спецпідрозділу Головного розвідувального управління (далі – ГРУ) Генштабу ЗС РФ. Старший групи, який відрекомендувався старшим лейтенантом на ім’я Сергій, заявив, що вони прибули для “надання допомоги” від “бандерівців” і “правосеків”, які нібито мають прибути до Криму, та наполегливо вимагав від командування розташувати його підрозділ на території аеродрому. Командир бригади від пропозицій категорично відмовився. Після цього спецпідрозділ ГРУ розташувався у готелі “Аист”. Упродовж перших днів вони проводили рекогносцирування місцевості, вивчали можливості проникнення на аеродром, під’їзні шляхи, розташування об’єктів, розпорядок дня та інші питання повсякденної діяльності частини.

Уже 1 березня 2014 р. до них приєдналася група з майже 20 осіб (у т. ч. зі снайперами) на військовій вантажівці без номерних знаків. О 15:33 група прибула до КПП-1 (в’їзд на адміністративну територію в/ч А1100) і намагалася проникнути на територію частини за санітарною машиною бригади, використавши її як таран. Черговий КПП попередив про можливість застосування зброї і змусив їх зупинитися. Озброєні особи розташувалися біля КПП-1 по периметру паркану.

Після прибуття підполковника І. В. Бедзая до КПП-1 представники російського спецпідрозділу висунули вимогу здати їм під охорону всю зброю бригади та запропонували перейти на бік Російської Федерації або т. зв. “об’єднаних військ Криму”. За 10–20 хвилин біля КПП-1 почало збиратися місцеве населення з вимогою до військовослужбовців РФ залишити територію населеного пункту. Зго-

дом до КПП прибули представники місцевої влади (кілька депутатів Новофедорівської селищної ради на чолі з головою В.І. Федоровим). Вони не втручалися в ситуацію, лише вимагали, щоб на території селища не розпочався конфлікт із застосуванням зброї. Згодом до місця події прибули депутат Верховної Ради України Олег Парасків та депутат парламенту АР Крим Валерій Гриневич з вимогою до підполковника І.В. Бедзая здати стрілецьку зброю під охорону особам у військовій формі ЗС РФ. Зважаючи на позицію командування бригади, кількісну перевагу військовослужбовців ЗС України та вимоги місцевого населення щодо негайного залишення населеного пункту, військовослужбовці спецпідрозділу відійшли від КПП-1. Значна їх частина повернулася до готелю “Аист”, решта – відійшла та здійснювала приховане спостереження.

У той же час у Новофедорівці представники т. зв. “оборони Криму” (“козаки” та інші невідомі особи) розпочали мітинги з місцевим населенням щодо участі у “референдумі” про “входження Криму до складу Російської Федерації”. Зокрема на таких зібраннях лунали обіцянки про розвиток інфраструктури, нові робочі місця, інвестиції та поповнення бюджету населеного пункту, заробітну плату та пенсії на рівні РФ тощо. Спочатку такі зібрання налічували близько 20–30 осіб, однак у подальшому вони ставали більш чисельними та проросійськи налаштованими, у т. ч. за участю представників місцевої влади. Аналогічні обіцянки військовослужбовцям ЗС України лунали від представників командування ЗС РФ, зокрема щодо гарантій збереження посад, високого грошового забезпечення, забезпечення бригади новітніми зразками авіаційної техніки, розбудови інфраструктури тощо.

При цьому про всі події командування бригади доповідало по лінії оперативних чергових командувань ВМС ЗС України та офіційно повідомляло військового прокурора Євпаторійського гарнізону, представника Управління військової контррозвідки Служби безпеки України, Євпаторійський зональний відділ Військової служби правопорядку та начальника Сакського підрозділу Управління Міністерства внутрішніх справ України. Однак зазначені посадові особи вже не могли впливати на ситуацію.

2 березня 2014 р. о 06:31 по технічних засобах оповіщення оперативний черговий в/ч А1100 отримав сигнал “Бойова тривога”, а вже о 16:50 – усне розпорядження від опера-

тивного чергового ВМС ЗС України “Відбій тривоги. Зброю та боєприпаси здати в місця зберігання зброї. Підготувати її для здачі на склади”. Враховуючи обстановку, що склалася, було прийнято рішення не знижувати встановлену раніше ступінь готовності. Водночас командування бригади почало здійснювати низку заходів, спрямованих на недопущення захоплення військової частини.

1. *Моніторинг обстановки.* Протягом 1–2 березня від особового складу охорони об’єктів аеродрому та місцевого населення надходила інформація про спроби сторонніх осіб на цивільному транспорті та пішки проникнути на територію аеродрому Саки. У зв’язку з цим було прийнято рішення виставити цілодобові спостережні пости (по 2 військовослужбовці у цивільному одязі, на власному автотранспорті) на усіх шляхах під’їзду до м. Саки, які доповідали безпосередньо черговому офіцеру центру бойового управління командного пункту бригади. Отримана інформація аналізувалася, узагальнювалася та доповідалася командирі і начальнику штабу бригади.

2. *Протидія витоку інформації з обмеженим доступом.* Через загрозу захоплення адміністративної території і несанкціонованого доступу до інформації 1 березня 2014 р. начальник штабу – перший заступник командира бригади полковник Литвиненко Микола Федорович видав розпорядження про підготовку документів, літератури, технічних засобів, що містять відомості, які становлять державну таємницю, до екстреного знищення. Разом з тим, у середині березня силами 4 офіцерів (у цивільному одязі, на цивільному автотранспорті) було таємно перевезено до Миколаєва Бойовий прапор бригади та історичний формуляр частини.

3. *Перебазування авіаційної техніки.* Крім того, з метою недопущення потрапляння військової техніки противнику командир бригади прийняв рішення про перебазування справної авіатехніки на материкову частину України, про що повідомив заступнику командувача ВМС ЗС України з авіації – начальнику управління авіації та протиповітряної оборони полковнику Черненку Василю Івановичу. Пізніше це рішення було узгоджене з Головним командним центром ЗС України.

Заступнику командира бригади з озброєння підполковнику Ушкалову Віталію Івановичу та начальнику штабу полковнику М.Ф. Литвиненку поставлено завдання підготувати й утримувати справну АвТ у готовності до не-

гайного вильоту за командою. Завдання по виконанню відповідних робіт було доведено інженерам бригади та начальнику технічно-експлуатаційної частини авіаційної техніки. Заступнику командира бригади з озброєння, командирам авіаційної та вертолітної ескадрилій поставлено завдання виконати опробування двигунів усіх літальних апаратів бригади під час виконання робіт за планом паркового дня та по команді виконати переліт у Миколаїв, на аеродром “Кульбакіне”. Заходи виконувалися у режимі суворої секретності. Командири екіпажів дізналися про кінцеву мету безпосередньо перед вильотом.

Враховуючи оперативні дані про кількість і місце перебування військовослужбовців ЗС РФ, 3 березня о 10:30 за командою почалося опробування двигунів. Під час цих заходів визначені льотні екіпажі вертольотів і літаків отримали команду на одночасний зліт. З метою прискореного виконання зльоту літальних апаратів прийнято рішення, що вертольоти виконують зліт безпосередньо зі своїх стоянок з 15-секундним інтервалом, літаки Ан-26 – руління на злітно-посадкову смугу з курсом зльоту проти вітру, а літак Бе-12 одразу після зльоту Ан-26 злітає з невеликим попутним вітром. Після зльоту усі літальні апарати, у режимі радіомовчання, на мінімальній висоті мали вийти в море та виконати політ з посадкою на аеродром “Кульбакіне”. Усі запуски техніки були виконані по скороченому варіанту. Чотири вертольоти (один Ка-27, три Мі-14) здійснили зліт протягом однієї хвилини, а літаки (один Бе-12, два Ан-26) – протягом трьох хвилин. Від запуску двигунів до злету останнього літака пройшло близько 18 хвилин. Почувши запуск двигунів, до аеродрому висунулися російські військові. Однак, прибуття та блокування злітно-посадкової смуги займало до 20 хв. Лише під час злету останнього літака Бе-12 військовослужбовці ЗС РФ на автомобілі КамАЗ вискочили на торець злітно-посадкової смуги, але вже не могли зашкодити вильоту. Поки вони доповідали своєму керівництву літальні апарати були вже на траверзі м. Євпаторія.

Незважаючи на реальну загрозу перехоплення, складні метеоумови (густий туман з дощем), і відсутність досвіду та допуску до польотів за таких умов деяких льотних екіпажів, екіпажі 4 вертольотів і 3 літаків поставлене завдання виконали. Першим до Миколаєва прибув літак Ан-26 борт. №10. Зі слів борттехніка старшого лейтенанта В.В. Редька: “Піс-

ля посадки та вимкнення двигунів літака нас оточили озброєні спецпризначенці на бронетранспортерах. Спочатку вони вимагали від командира та членів екіпажу дозвільні документи на політ та особисті посвідчення. Літак відбуксировали на дальню стоянку до з'ясування обставин. У цей час здійснювали посадку усі інші літальні апарати нашої бригади. Їх поставили на окрему стоянку. З кожним членом екіпажу відбулася розмова з представниками СБУ... Жодна з посадових осіб не мала інформації про перебазування авіаційної техніки 10-ї морської авіаційної бригади до аеродрому Миколаєва”. По прибуттю екіпажі були тимчасово передані в оперативне підпорядкування Командуванню Повітряних Сил ЗС України та почали виконувати завдання за призначенням.

5 березня з походу до Одеси прибув фрегат “Гетьман Сагайдачний” з вертольотом Ка-27 №29 на борту. Командир екіпажу, заступник командира вертолітної ескадрильї майор Сурайкін Олександр Миколайович того ж дня виконав перебазування вертольоту на аеродром “Кульбакіне”, після чого повернувся на півострів. 6 березня одразу по прибуттю полковник І.В. Бедзай запропонував йому таким же чином перебазувати вертоліт Ка-27 №22, що знаходився на стоянці технічно-експлуатаційної частини авіаційної техніки після капітального ремонту. 7 березня близько 10 години майор О.М. Сурайкін у цивільному одязі прибув до стоянки технічно-експлуатаційної частини, разом з іншими членами екіпажу виконав запуск двигунів та раптово піднявся у повітря. В умовах низької хмарності, на гранично малій висоті він взяв курс на Миколаїв. Військовослужбовці ЗС РФ не встигли його перехопити. Того ж дня вони попередили полковника І.В. Бедзая, що у подальшому при спробі запуску двигунів будуть застосовувати зброю, а вже 8 березня – повністю блокували аеродром.

У ніч з 8 на 9 березня 2014 р. на територію аеродрому прибув інший підрозділ ЗС РФ (близько 25 автомобілів КамАЗ, до 250 осіб з кулеметами, снайперськими гвинтівками, ручними гранатометами). Вони захопили приміщення командно-диспетчерського пункту та блокували злітно-посадкову смугу аеродрому, за сприяння проросійськи налаштованих громадян, у т. ч. депутата Кримського парламенту Валерія Гриневи́ча. Полковники І.В. Бедзай і М.Ф. Литвиненко, начальник оперативного відділення штабу бригади підполковник О.В.

Осадчий прибули для з'ясування обставин. За словами одного з невідомих на ім'я Зелімхан, вони представляли підрозділ т. зв. батальйону "Восток", три доби їхали з місця постійної дислокації (Наурський район Чеченської республіки) у напрямку м. Києва, але потім були перенаправлені до АР Крим. Цей підрозділ забезпечував вплив на місцеве населення для проведення т. зв. "референдуму" на території Новофедорівки. 18 березня 2014 р. підрозділ вибув у невідомому напрямку, а йому на зміну прибув підрозділ морської піхоти ЗС РФ у складі батальйонної тактичної групи з м. Темрюк Краснодарського краю.

4. *Підготовка та дії щодо відбиття нападів.* Зважаючи на те, що територія аеродрому складала 736 га, забезпечити надійну його охорону та оборону по периметру силами бригади було неможливо. Заїхати на аеродром можна було лише зі східної сторони (з північної та західної сторін аеродрому на висоті близько 1 м проходила газова труба, якою постачався природній газ до Новофедорівки). У зв'язку з цим для запобігання проникнення автомобільної та колісної броньованої техніки виготовлялись і виставлялись на ґрунтових дорогах т. зв. "їжаки", що у подальшому затримувало "зелених чоловічків" під час спроб блокувати злітно-посадкову смугу аеродрому. Крім того, силами волонтерів з числа місцевих мешканців особовий склад охорони бригади був частково забезпечений легкими бронезилями, радіостанціями, електрошокерами, газовими балончиками, засобами відеоспостереження, освітлення тощо.

12 березня 2014 р. після невдалої спроби захопити захищений командний пункт бригади військовослужбовці ЗС РФ намагалися його знеструмити, знищивши кабель, що призвело до знеструмлення частини Новофедорівки. Наступної доби, за допомогою місцевих фахівців, вони повторили спробу, відключивши від енергоживлення вузол зв'язку та систему вентиляції. Зважаючи на те, що резервне джерело живлення командного пункту розміщувалося в окремому боксі, на той момент уже захопленому військовослужбовцями ЗС РФ, бригада практично залишилася без ліній військового зв'язку.

14 березня командування бригади, враховуючи відсутність стрілецької зброї та боеприпасів на повний штат, прийняло рішення залишити об'єкти аеродрому та зосередити зусилля на обороні адміністративної території військової частини (казарм, штабу та інших

об'єктів). Доотримання зброї зі складу довольного органу було неможливе, тому що всі шляхи та периметр 257-го ОСОіМ були під контролем "зелених чоловічків". 18 березня командир взводу охорони лейтенант Дружинін Іван Олександрович, який був старшим підрозділу охорони від морської авіабригади, доповів, що керівництво складу опору представникам ЗС РФ не чинило. З огляду на це постало питання про повернення підрозділу до пункту постійної дислокації. Не маючи можливості забрати військовослужбовців у повному спорядженні з Наумівки автомобільним транспортом, лейтенант І.О. Дружинін прийняв рішення про здійснення марш-кидка до Новофедорівки на відстань 25 км. Про це він доповів командуванню і тієї ж доби із підпорядкованим підрозділом прибув у розташування бригади.

Після проведення т. зв. "референдуму" та "включення" АР Крим до складу РФ до частини прибували представники ЗС РФ, які переконували особовий склад бригади перейти на бік РФ, передати їм майно і техніку. 22 березня вони заявили, що 10-та *мабр* є "незаконним збройним формуванням на території РФ" і у разі відмови здати частину погрожували штурмом із залученням цивільних осіб, у т. ч. жінок. А при застосуванні особовим складом бригади зброї проти цивільних – знищенням. Після чергової відмови з боку командування бригади о 13 годині того ж дня адміністративну територію та штаб бригади було захоплено. Пізніше виявилось, що більшість "місцевого населення", яке блокувало частину, були громадянами РФ, зокрема з Астрахані та інших міст.

Після захоплення штабу й адміністративної території військової частини, особовий склад, що залишився вірний Присязі, щоденно зранку збирався на території колишньої санітарної частини бригади. Командир доводив обстановку, вирішувалися питання щодо розрахунку членів сімей військовослужбовців, отримання документів з дитячих садків і шкіл, перевезення родин військовослужбовців, які не мають власного транспорту, на материкову частину України тощо. Разом з тим, представники бригади брали участь у роботі спільної групи щодо складання переліку і графіків передачі усього озброєння, техніки та матеріальних засобів частин ЗС України, що базувалися на території Криму, на материкову Україну.

Водночас обстановка була напруженою. Так, 6 квітня о 22:55 в офіцерському гурто-

житку №2 військовослужбовець ЗС РФ, молодший сержант Євген Зайцев пострілами з автомату Калашникова вбив старшого помічника начальника оперативного відділення бригади майора Карачевського Станіслава Володимировича [7]. На місце події прибули полковники І.В. Бедзай і М.Ф. Литвиненко, а також представники Федеральної служби безпеки РФ, Слідчого комітету РФ, заступник командувача Чорноморського Військово-Морського Флоту ЗС РФ. Останній знову намагався умовити офіцерів ЗС України перейти на бік Російської Федерації. Після відмови вони вибули до м. Севастополя. У той же час іншого офіцера бригади капітана Єрмоленка Артема Володимировича затримали за вигаданим звинуваченням і доправили до комендатури м. Севастополя, де тримали упродовж 5 діб, здійснюючи фізичний вплив на військовослужбовця, після чого відпустили.

9 квітня 2014 р., після вибуття бригади з півострова на материкову Україну в Новофедорівці залишилось близько 20 військовослужбовців, список яких було погоджено з представниками РФ для допуску на об'єкти бригади для підготовки техніки та матеріально-технічних засобів для перевезення на материк.

Однак, у подальшому цей процес був зупинений російською стороною й у червні 2014 року особовий склад прибув до нового місця базування бригади.

Висновки. Наприкінці лютого 2014 року керівництво Російської Федерації вдалося до окупації Автономної Республіки Крим, коли на територію півострова почали прибувати підрозділи збройних сил Російської Федерації. Ситуація навколо військових частин Збройних Сил України розгорталася за одним сценарієм: блокування з боку т. зв. “зелених чоловічків” з вимогою про перехід до ЗС РФ, мітинги про проведення т. зв. “референдуму”, штурм і захоплення за участю цивільних осіб. Протистояння особового складу 10-ї *мабр* ВМС ЗС України російським окупаційним військам розглядається у кількох напрямках: дії командування бригади щодо відстежування обстановки, підтримування боєздатності військової частини в умовах блокування, морально-психологічного стану підлеглих військовослужбовців і членів їх сімей. Окремим напрямком протистояння було недопущення потрапляння до противника авіаційної техніки бригади і переbazування її на материкову частину України.

Список використаної літератури

1. Мамчак М. 2014. Анексія Криму. Анатомія “гібридної” війни. – К.: Вид-во В. Карпенка, 2015. – 459 с.
2. Березовець Т. Анексія: Острів Крим. Хроніки “гібридної війни”. – К.: Брайт Стар Паблішинг, 2015. – 392 с.
3. Директива Міністра оборони України “Про організаційні заходи у 2004 році” від 18.06.2004 р. №Д-312/1/014.
4. Директива Головнокомандувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України “Про організаційні заходи у Військово-Морських Силах Збройних Сил України” від 26.06.2004 р. № ДГлШ-14/1/0188.
5. Закон України “Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про використання полігону злітно-посадкових систем “Нитка” від 1 липня 2004 року № 1968-IV // Урядовий кур’єр. – 2004. – 27 липня (№ 139).
6. Постанова Верховної Ради України про Заяву Верховної Ради України “Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків” від 21 квітня 2015 р. № 337-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 22. – Ст.153.
7. Приговор от 13 марта 2015 г. по делу № 1-6/2015 : [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://docs.pravo.ru/document/view/79217599/90843990/>

Отримано: 12.02.2019 р.